

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ. { Manacor: Amador, 3.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
ADMINISTRACIÓ. { Manacor: Ferrer, 5.
Palma, sucursal: Gral. Barceló, 1.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A' Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol, Ferrer, 5.—Ca-l'ame Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltan i oïren

Branca

N'haurem de donar una mica a n-es paperots grans poc cervells in-Justicia, Obrero Balear, El Ideal i s'Animalot pudent, més carronya que tots. Serem tot lo curts possible perquè 's hem de rebatre ses virollades, doys, mentides i calúnnies qu'enflocaren es dissapte del Ram i es de Pasco.

Hala, ido, parau es cuyro, anticlericals, que només vos arribarem allà ont porem.

1

Pe's in-Justicia d'En J. Moya

Com tenim tot un enfilay de coses que dirli, pe'sa deguda claredat i orde, les hi direm ab diferents paragrafs.

1

¡Aquest Maura! ¡aquest Lacierva!

En feys de riayes jo insigne J. Moyal ab articlot que posáreu es dissapte del Ram contra En Maura i En Lacierva, dientlos es nom des porc, treyant foc p'es quixals contra ells, tirantlos trons i llamps! ¡No sé com no hu veys que no feren aqueys llamps vostros! Quant voltros revolucionaris, inimics de l'Esglesia i de totes ses coses de Deu, duys tan cuantra En Maura i En Lacierva, serà sens dupte perquè no van gens pe'ses vostres, perquè vos fan nosa, perquè son ses barres de cap més fortes que trobau, que no vos dexen passar envant. Per axo metex, lo natural es que tots ets amics de l'Esglesia i inimics de sa Revolució, fassem costat a n-En Maura i a n-En Lacierva en tot lo que sia fer guerra a sa Revolució. Es es sentit comú que mos dicta axo.—Pero en lo que vos demostrau uns covarts i uns hipocrites colossals es en so dirigir contra aqueys dos polities sa campanya sobre sa revisió des Procés-Ferrer, procés aont ells no hi tengueren art ni part, ja que l'instruiren i sentenciaren es Militars. Pero voltros per que sa lley de Jurisdiccions no vos embarriol i no vos baldi, no deys mitja paraula des jutjes militars que sentenciaren a mort i feren fusellar en Ferrer, i tractau de sanguinaris i assassins En Maura i En Lacierva perquè no aconsejaren a n-el Rey que indultás En Ferrer. ¿Tanta cosa contra 's qui no aconsejaren s'indult, i res res res contra 's qui dictaren sa sentència de mort? Ah! es que sou uns.... valents!!!

2

Uns ossos de coní convertits p'es radicals ab s'ossa d'un nin

Mos contá sa gran mentidera in-Justicia, es dissapte del Ram que a

n-es poble de Barxeta, devora Xátiva (prov. de Valencia) mudaren es Rector, que feya 26 anys que hi era; es nou que hi possaren, no fa gayre, va tenir picapedrers per arreglar certes coses a sa Rectoria; i desfent una paret, trobaren s'ossa, s'esquelet, d'un nin que 'l degueren paredar poc després de néxer, i que s'Autoritat va posar pres es Rector passat ab ses dues criades que tenia.

Com lletgirem axo, diguérem tot d'una:—¡Qualsavol cosa de messions que no hi ha res ver de tot axo! Sobre tot, escrivim a l'acte a una persona de Barxeta, de tota sa nostra confiança, per que mos digués lo que hi havia; i ab data de 12 de corrent mos contesta tal persona en sustància lo següent:

Es ver que 's Rector nou va fer adobar una paret de sa cuyna de sa Rectoria, i es ver que dins aquella paret trobaren ossos, i que hi hagué gent dolenta que hi posá mal, i suposaren qu'eren ossos de persona i que 's tractava d'un crim, i fins acusaren es Rector passat. S'Autoritat s'hi hagué de mesclar: examinaren metjes i menescals aquells ossos, i tots estigueren conformes que no eren de persona petita ni gran, sino de coní. Ab aquells ossos estaven mesclats caragols i pinyols de diferents fruytes. Lo qual demostra que tot allo no eren més que rellíquies de qualche paella aont un pobre coní pagá la festa. Es jutje de Xátiva, Sr. Emo i es metje forense Sr. Ochoa declararen qu' aquells ossos no eren de cap persona, sino d'un coní.—Axo es es fet. Pero 's paperot escumicat El Pueblo de Valencia, com-e bon lerrouxista, posá sa noticia de que tals ossos eren d'un nin, donant a entendre que 's tractava d'un crim des Rector passat; i ara que s'Autoritat Judicial ha declarat que no hi ha tal crim i que no 's tracta més que de sa mort d'un coní, sembla que no ha volguda tornar sa fama i s'honra a n-aquell pobre Rector.—I es dissapte del Ram mos sorti es paperot d'En Jimenez Moya repetint aquella infame calúnnia, just ab s'idea de presentar un Rector com-e criminal. ¡Axo son ses armes des lerrouxistes: sa mentida i sa calúnnia!

3

Un testament clerical que'l vofen fer passar per fals.

Bax des títol «¿Testamento falso?» mos contá també s'in-Justicia es dissapte del Ram que a un jutjat de Valencia se tramita un procés per falsedat d'un testament i estafa de dos milions, i que aparex com-e testador D. Jusep Sanchez de Molina, i que hi va intervenir es canonge magistral d'allá Sr. Garrido i altres companys de sotana, contra'ls quals se seguex procediment criminal.

També, com lletgirem tal brutor, diguérem:—¿Que va de messions que tot axò altre es un embolic de mentides i calúnnies?—Sobre tot, posam má a ploma, i hala una carta cap a Valencia a una persona d'allá, de tota sa nostra confiança; la qual mos contestá dia 12 del corrent, i prou qu'es axí com noltros sospitávem! Vetassí en sustància lo que mos diu aquell bon amic nostre:—El Sr. Canonge Penitenciari de Valencia consultá a n-es seu company el Sr. Magistral, M. I. Sr. D. Juan Garrido, que havia de fer ab un malalt greu qu'estava empenyat en entregarli una cantitat respectable per destinarla a fins piadosos. Es Magistral li digué que no l'admetés, en no esser que le hi entregassen devant Notari alsantne acte i fenthi constar a n-e que s'havia de destinar tal cantitat. Aquell malalt no va fer axò, sino que, no tenint hereus forsosos, otorga testament i fa hereus es Penitenciari i es Magistral; els quals, com aquell va esser mort, se feren càrrec de tal herència, i la distribuiren segons deya's testament. Pero cop en sec se presenten uns nebots des testador, que a cap des diferents testaments d'aquest figuren ni com hereus ni com-e llegataris, i acusen es dos canonges devant es Tribunal de falsedat de testament i d'estafa de tal herència.—I se dona's cas de que's Magistral Sr. Garrido ni conexia's testador, ni'l va visitar may, ni va tenir cap intervenció en s'otorgació de tal testament.—Fa més d'un any que aquells nebots acudiren a n-es Tribunal ab sa seua acusació. Es Tribunal ha cridat dues vegades es Penitenciari i es Magistral a declarar sobre tal bugat, i fins avuy no ha proveit ni decretat res sobre si aqueys dignès sacerdots son o dexen d'esser culpables, i están ben tranquils de consciència i del tot confiats ab s'honoradesa i equidat des Tribunal de que res dolent no les ha de pervenir.—De manera qu'es completament fals que's Magistral Sr. Garrido intervengués en res ni per res en s'otorgació de tal testament; es completament fals que tal testament sia cap embuy ni cap estafa del M. I. Sr. Garrido ni de cap altra sotana; es completament fals que cap Tribunal de Valencia «seguesca procediment criminal» a n-el Sr. Magistral ni a cap altre sacerdot de Valencia per motiu de tal testament.—Aquí no hi ha més qu'uns nebots qu'armen un escàndol perquè un onclo seu riquíssim no les va fer hereus, i no les hi va fer perquè no li doná la royal gana; i llavó, sobre tot, hi ha dos paperots calumniadors: un a Valencia que publica tal infàmia, i un a Manacor, es d'en J. Moya, que la copia, p'es gust de presentar tot un canonge Magistral i altres capellans com uns falsificadors de testaments i estafadors d'herències milionàries.

¡Quin gust més..... lerrouxista! ¿no es ver?

Poria esser qu'aqueix ratx de mentides contra's Magistral de Valencia li digués qualche disgust serio a n-En J. Moya.

4

Lo de ses declaracions d'En J. Moya i de N'Emiliá Iglesias sobre En Ferrer

S'in-Justicia de dissapte passat treu foc p'es quixals sobre's qui han dit si En J. Moya i N'Emiliá Iglesias declararen contra En Ferrer, capitá de lladres, incendiari i assassins.

En quant a n-En J. Moya diguérem, fa mesos, i repetim avuy que sa seua declaració devant es tribunals militars sobre sa setmana trágica no es sa d'un amic, sino d'un contrari d'En Ferrer, tan contrari, que se'n aná a ferse eco de lo que deyen d'En Ferrer es diaris que després ha dit En J. Moya qu'estaven venuts a n-En Maura, axò es, qu'En Ferrer havia dirigida sa revolució de Barcelona. I axò metex mos contá En J. Moya dia 30 de juliol d'entany demunt es seu paperot. En J. Moya devant es tribunal militar, si fos estat amic d'En Ferrer, si no li hagués volgut fer mal, hauria dit que, no essent estat ell a Barcelona, no 'n sabia res de tal caberboni; pero ell se demostrá inimic d'En Ferrer, anant a retreure lo que deyen es diaris de Palma de qu'En Ferrer havia dirigit es moviment revolucionari de Barcelona. ¡Axò era s'amistat qu'En J. Moya demostrá a n-En Ferrer!—Sr. J. Moya, per esser mentiders i no mostrar sa filassa, es precis tenir més bon cap que no teniu vos.

En quant a N'Emiliá Iglesias, consta a n-es procés imprés de lo de sa setmana trágica qu'aquest senyor dia 10 de setembre de 1909, declará que feya temps qu'era contrari d'En Ferrer i que va fer publicar a n-En J. Moya uns articles contra's llibres de s'Escola Moderna d'En Ferrer, i que acusá públicament En Ferrer de donar doblers a ses Societats Obreres de resistència de Barcelona (que promogueren després sa setmana trágica), i que doná claricies des funcionament de tals societats a s'Inspector de Policia Sr. Tresols.—¿E-hu veys, Sr. J. Moya, com N'Emiliá acusá gravíssimament En Ferrer devant es tribunal militar dia 10 de setembre de 1909? ¿E-hu veys com confessá qu'ell delatá a sa Policia es moviments d'ets amics i missatjes d'En Ferrer?—¡Com se conex, Sr. J. Moya, que hi estau ben dextat de sa má de Deu!

5

N'Emiliá Iglesias i sa setmana Trágica

En Lacierva a n-es gran discurs que tirá a ses Corts s'altre dia sobre 's Procés-Ferrer el baldá a N'Emilia-

netxo. ¿Com? Recordantli: a) ses declaracions que feu davant es tribunal militar i que consten dins es procés de sa *setmana trágica*; b) lo que va dir dins ses Corts a n-es juriol d'entany; c) i lo que ha dit a diferents aplecs lerrouxistes i demunt es seu paperot *El Progreso* de Barcelona. Davant es tribunal militar va dir qu'ell abans d'aquella *setmana* havia declarat públicament qu'era «injust» «es moviment» volucionari de Barcelona contra guerra de Melilla, perque qualsevol Govern, es més radical, hauria defer lo metexi que ell no era director ni redactor des paperot *El Progreso*, ni hi escrivia; allà ont tothom sap que n'era director. Alguns caporals de sa *setmana trágica* l'acusaren de que s'amagá com esclatá sa revolució, i no'l trobaren en lloc. Tothom sap que s'amagá com un cuc a sa Casa-de-la-Ciutat, i va jurar i perjurar davant es Tribunal que ell no hi havia tenguda art ni part en sa revolució; i llavò dins ses Corts va dir que tal revolució era sa més gran, sa més heroyca sa més gloriosa de totes ses revolucions i qu'era obra des lerrouxistes; i llavò demunt *El Progreso* ha dit lo metex, i fins qu'ell, fora des 26 de juriol, parlá ab En Ferrer tres vegades difrents i no a n-es metex lloc; axò havent sostengut dins ses Corts qu'En Ferrer no va esser a Barcelona durant sa *setmana trágica* més que's dia 26, i que no havia intervingut en res ni per res en tal *setmana*, mentres que demunt *El Progreso* va confessar qu'En Ferrer e-hi havia intervingut, pero no com-e cap. Davant es Tribunal Militar digué que feya 9 mesos que no havia vist En Ferrer; i llavò demunt *El Progreso* diu que'l va veure dues vegades es 26 de juriol (1909) i tres vegades més durant ets altres dias de sa «setmana trágica».—De manera que N'Emilia-netxo es un homo que diu, no sa veritat, sino lo que li convé, i que en matèria de dir mentides el poren encollar bè ab En J. Moya.—I axò es un des caporals lerrouxistes.—S'in-Justicia de dissapte passat umpl vuyt columnes capiant trossos des discursot que va fer ara a ses Corts discutint lo des Procés-Ferrer, per demostrar s'innocència d'aquex, i de tots ets altres que fusellaren p'es crims que cometeren durant sa *setmana trágica*. En boca des revolucionaris tots es seus criminals sempre son innocents. ¿Qu'es aquex discursot de N'Emilia-netxo? Un enfilay de mentides, dignes des desprei de totes ses persones formals.

II

Ximpleses, mentides i blasfèmies

N'amolla a roys *El Ideal* des dissapte del Ram i de Pasco contra En Maura i En Lacierva, contra sa Monarquia contra sa majoria de s'Ajuntament de Palma contra el Papa i contra's metex Jesucrist.

Pega a n-En Maura perque no parlá dins ses Corts en lo des debat-Ferrer; i no veu es betzol de *El Ideal* que ab so discurs d'En Lacierva ja n'hi havia prou, i no era cosa de perdre més temps. A ses coses no'ls han de donar més importància que no te-

nen; per axò no parlá En Maura en lo d'En Ferrer.

També se destremplá *El Ideal* contra sa majoria de s'Ajuntament de Palma perque acordá que 's conservás sa costum antiquissima de no tranzitar carros ni cotxos durant es Dijous i Divenres Sant. Totes ses coses de sa Relligió i de Deu les destrempen ferm a n-es republicans de l'engán qu'avuy s'estilen; les fan brammar a n-es pobres. No hi poren fer demés. ¡Malenats!

Llavò entaferrá un enfilay de barbaritats, mentides i blasfèmies contra'l Papa i es metex Jesucrist, Senyor i Deu nostre. ¡El Bon Jesús les hi perdón!—Diu que'l Bon Jesús anava «descals». ¿Com e-hu sap *El Ideal*? Per l'Evangeli sabem que duya sandalies, qu'era 's calsat que duya tothom a n-aquell temps, com hauria duytes sabates, si a n-aquell temps la gent n'hagués duytes.—També mos conta es paperot republicá que'l Bon Jesús vivia «com un qui capta» («como mendigo»). ¿Aho e-hu ha trobat es paperot a n-axò? ¿E-hu diu l'Evangeli que'l Bon Jesús se'n anás may a captar, a «mendigar»? ¿Que no es capaç *El Ideal* de provarho que'l Bon Jesús «captás» may? I *El Ideal* diu tot axò del Bon Jesús per infamar el Papa, que's diu i es Vicari de Cristo, i ni va descals ni a «captar».

Ara bé, es fals de tot, es una mentida com unes cases que'l Papa no visita axí com mana Cristo.—Pero ¿qui es paperot republicá per anar a donar lliçons de vida cristiana a n-el Papa ni a negú nat del mon? ¿Qui l'ha fet a ell mestre de doctrina cristiana, si es dificultós que's sàpia senyar? ¿Com no hu veys, germá, que a s'Escola de Cristo ni fins confegir sabeu, ni fins i tot conexeu ses lletres?—¿Com no hu veys que en matèria de doctrina cristiana no sabeu més que dir toxarrudeses, mentides i blasfèmies? ¿D'ont vos ho heu tret que Cristo no instituí jerarquies? ¡Prou que n'instituí! Va fer ets Apostols Mestres de sa Doctrina de Deu, Ministres de sa seua Gracia, Comandadors i Jutges des feels i de ses coses sagrades, i va fer St. Pere Princep de tots els ets Apóstols i cap de tot es feels. ¿Vol més jerarquia *El Ideal*?—Diu aquex paperot que Cristo «avorria ses lleys». Es una gran falsedat. Cristo va dir que «era vengut per cumplir sa ley, no per romprela», i sempre va demostrar un respecte gros a tota ley, no sols divina, sino humana.—I té sa poca alatxa's paperot republicá de dir que'l Bon Jesús «negá» «tot dret»; que «ab ses seues anárquiques paraules» «mina» «es fonaments de tot dret»; que, «si tornava a n-el mon, faria cremar» «totes ses lleys esglesíastiques» «per inútils»; que «despreciava ses lleys, fins i tot ses naturals», i «tot quant significa orde, previsió i mètode»; i que certes paraules del Bon Jesús tenen «un sentit de feresta rebel·lia contra tot lo que sia fermadura, vincle, sumisió i subjecció a res ni a negú».—¡Senyor, quin ratx de mentides, calúnnies i blasfèmies contra Jesucrist, Deu, Senyor i Redentor nostre! ¡I encara s'estranyará i se queixerá *El Ideal* que li diguem paperot!

¿Qu'es més qu'un paperot brutíssim, una verdadera boca d'infern, una vàlvula de Satanás?—Suposa aquex paperot que'l Bon Jesús mana a tots els qui'l seguexen, que's desprenquen de tot quant tenen, de tots es bens. Es una insigne falsedat; no es capaç de provarho es paperot republicá que'l Bon Jesús manás may tal cosa.—Diu llavò que'l Papa posseex un tresor inmensa que's Papes han anat acaramullaut desde temps inmemorial. *Dintingo*: un tresor inmens de gràcia de Deu, es tresor inmens de sa veritat, *concedo*; un tresor inmens de diners, *nego, renego*. El Papa es depositari de sa veritat de Deu, de sa gràcia de Deu; axò es sa seua riquesa. *Materialmet*, el Papa viu de sa caritat, de sa generositat des seus fiys, es feels cristians, escampats per tot lo mon.

III

Bajanadas de S'Obrer Balear

N'amollá un bon ratx entre 's dissapte del Ram i de Pasco. Ventassi unes quantes; 1.ª «Espanya en via neguna ha d'intervenir en lo del Mai rroc» ¿Per que? Perque 's socialistes s'han passat pe's escudeller que no hi ha d'intervenir, i qu'ells no hu permetrán. ¡Pobrets! A ells los ne pendrà com a n-es *lloro des portugués*, que deya que no volia anar a certa banda, i l'amo li va dir:—*Ta antrás allà ont te durán*.—2.ª En Ferrer «era un bon pare de familia: e-hi ha proves que 'n donen fe»—¿Aont son? ¿Com no les cita s'*Obrer Balear*? Aquel «capità de lladres, incendiari i assassins» era tal «bon pare de familia» que consta p'es registres de sa Policia francesa que prenia 's fiys petits a sa seua dona, i no les hi dexava veure pus, i li donava tanta de mala vida qu'ella li despará dos tirs de revolver, i ell s'aplegá ab una partida de males fembres, abandonant ses seus fiyes lligitimes, que 's veren obligades a guanyarse la vida a Paris, una fent de comedianta i s'altra encistant galletes, arribant una d'elles a s'estrem d'haver de dur a l'hospital ets seus fiyons malalts, mentres son pare posseia milions i se donava sa gran vida ab ses seues xixibeyes, a una de ses quals, sa derrera, dexá una cantitat respectable per poder viure com tot una senyora, mentres que a ses seues fiyes just les dexá lo que sa ley mana qu'un pare ha de dexar per forsa a sos fiys. ¡Axí era «un bon pare de familia» aquell gran criminal, aquell gran porc».—3.ª «Sa campanya a favor de sa revisió des Procés-Ferrer» que dins ses Corts no ha fet xeu, «venga lo que venga» «sortirà a n-es carrer».—Ido ¿com no hi es sortida encara? ¿Sabeu jo socialistes! com e-hi «sortirà a n-es carrer»? Com un tal *Bernat Dimoni*, que, sempre que hi sortia, ets al·lots li cridaven aley i en feyen tres dies. Lo metex vos ne prendrà a voltros, si treys a n-es carrer tal campanya. ¡Ja vos ne guardaren com de caure de treurelehi!—4.ª I ¿d'ont vos ho váreu treure jo escriguedoretjos des paperot socialista! que la *Mare de Deu dels Desemparats* l'havien de posar a sa festa de la Seu des dilluns de Pas-

co «derrera un baluart» «per que 's feels no la vessen»? Es una solemne mentida. La posaren demunt l'altar major, dominant-ho tot com-e Reyna i Emperatriu de cels i terra.—5.ª Es paperot socialista compara St. Hermenegild, fiy del rey got Leovigild i mártir de sa fe catolica. ab En Ferrer, capità de lladres, incendiari i assassins; i diu qu'aquest «es més digno de respecte i d'alabansa» que no St. Hermenegild. Ja hu crec; St. Hermenegild p'es socialistes té 's gran defecte d'esserse convertit a n-es Catolicisme i haver donada sa vida pe'sa fe catolica. Si hagués fet lo contrari, si fos estat, com En Ferrer, un renegat de sa fe, un perseguidor de sa Relligió, seria estat un gran homo. Axí son es socialistes. S'*Obrer Balear* estampa una gran mentida dient que l'Església conta St. Hermenegild «entre's seus mártirs» perque «se convertí d'arriá en cristiá». No va esser per axò, sino perque son pare Leovigild li enviá un bisbe heretjé per que renegás de sa fe catolica, i Hermenegild consentí a morir abans que renegar; per axò, perque doná sa vida pe'sa fe catolica, l'Església el conta «entre's mártirs». Pero ¿que sabeu voltros socialistes de St. Hermenegild ni de Leovigild? ¿Com no hu veys que no heu de dir més que desbarats aficantvos a parlar de lo que no sabeu?

Encare'n digué més de *Bajanadas de S'Obrer Balear*, pero no paguen es tir.

VI

Animalades de s'Animalot pudent

N'amollá moltes, tant es dissapte del Ram com es de Pasco. Just retreurem ses més disforjes.—1. Es dissapte del Ram mos dedicá prop de dues planes, sense una raó, sense una prova de res, ventant s'espasa, fent anques enrera, insultant o mentint, pero ets insults dits de manera que no puguen comprometre.—2. Diu que, si aumenta sa nostra suscripció, es perque duym LA AURORA a n-es qui no la demanen.—A veure si es capaç s'*Animalot* de citarnos una persona qu'es una persona, a n-e qui l'hájem enviada, que no la mos haja demanada, o que, tot enviantlehi, no li hájem dit, que, si no la volia, la mos tornás.—3. Mos retreu com una mentida que LA AURORA l'estampen a Ciutat a Ca-N'Amengual i Muntaner, i du per fetxa Manacor.—Aont está sa mentida? ¿No hu espressam que s'estampa a ca-N'Amengual i Muntaner? Es domicili des periòdic es Manacor, just s'in-Justicia d'En J. Moya qu'es, com LA AURORA un periòdic de Manacor que s'estampa a Ciutat, perque axí li convé.—4. No es estat prou valent el Sr. Sastre per anomenar sa persona de qui va dir dia 25 de mars qu'era «un descarat», «no-ningú», «desvergonyit», i que «may ha conegut son pare ni sa mare»; i mos surt dient que firmem noltros s'article que li dedicárem dia 18 de mars.—Aquell article no contenia cap insult dirigit a cap persona; tots ets horrors que dèyem, anaven endressats a s'entitat periòdic. De tots aquells calificatius e-hi ha persona que'n respón, i s'*Animalot* trobará sempre que vulga.—5.

I que respòn s'Animalot a lo d'haver calumniat el Rt. P. Recolons, dient qu'havia predicat a la Seu sobre sa moda de ses *fuldes-pantalons*? Contesta per boca d'un tal Jordi ab unes quantes gloses aygordenteres, dignes d'aquell Pinyol tan pinyol que sol *glosar* demunt s'Animalot, pero seguex mentint, suposant que'l P. Recolons parlà a la Seu de tal moda, essent una solemne mentida que'n parlàs. Axò es s'Animalot pudent, un mentider rematat.—6. A n-es *subjecte* de Sòller que bax de sa firma *Ego sum* sorti demunt s'Animalot es dissapte del Ram, treyent foc p'es caxals contra'n Revenjoli, es Germans de ses Escoles Cristianes i el Rt. Sr. Ecnòm d'aquella vila, per avuy sols li direm que li valdria més callar si no se'n vol dur s'aumut p'es cap. Sabem qui es ell; i, si torna sucra ets ays, li cantarem una letania, que per ventura dirà: *¡Oli m'hi es caygut!*—7. Es completament fals lo qu'escriuen de Muro a s'Animalot de que'l Bisbe «muda sovint» «es capellans des pobles», per motius «odiosos», no d'una manera «justa i equitativa», fins a s'estrem de que tals capellans «no tenen un instant tranquil».—Axò no es més qu'un enfilay de mentides i suposicions falses i calumnioses. Axò es sa vida de s'Animalot: insultar i ofendre's Clero; desde'l Bisbe a n-es derrer capellà.—8. També demostra s'Animalot, es dissapte de Pasco, lo qu'es, un paperot anticlerical poca alatxa, insultant el Rt. P. Recolons p'es sermons que predicà a n-ets homos durant sa setmana de Passió a Montí Sion. Es gran banastra de s'Animalot tracta de rabatre aquells magnífics sermons ab unes quantes barbaridats i bestieses, arribant sa seuacarryneria voler fer mentidera la Santa Bíblia (¡L'Esperit Sant li perdoni tal blasfèmia!), i a suposar que hi ha molts de capellans que vivien criminalment i que sa mojarria des casats que fan carn a ca-d'altri, son «es que van continuament, a ses processons i a confessarse cada més». De manera que, segons s'Animalot, sa gent bona son es que no van may a processons religioses ni a confessar.—9. Es dissapte de Pasco confessà s'Animalot qu'es mentida lo que va dir dia 1 d'abril, cap capellà era anat a ca-aquell mort pobre de Biniarax a resarli'l Rosari ni un pare-nostro, i tot perque era un pobret. Es dissapte de Pasco regonex que sí que n'hi anà un de capellà a ca-aquell mort pobre per resarli'l Rosari. De manera qu'ell metex se fa mentider s'Animalot. ¡De primera!—10. Aquell «Ciudadà» tan batzanot torna sortir es dissapte de Pasco, i entaferra una tamborinada

de doys i mentides de lo més xeuba i carabassenc, suposant que «un pobre sacerdot» mos «gonyá algunes causes» «devant es tribunals», i que noltros, «presidint unes oposicions», li «negarem un *puesto* a n-es *Cabildo*» de la Seu, «*puesto* qu'era ben seu perque'l s'havia gonyat».—Es completament fals que cap «sacerdot» «pobre» ni ric, ni cap seglar mos haja guanyada may cap causa devant cap tribunal. I si no, que diga s'Animalot quin es tal «sacerdot» ni a n-e quin tribunal es que mos ha guanyada tal causa. No es capaç ell ni tots es qui pregunen per ell. Com també es completament fals i mentida que En Revenjoli ni sa persona que s'hi firma, haja presidides may cap oposicions aont poguessen concedir ni negar cap «*puesto*» a n-es Capítol de Mallorca ni de cap altre Seu del mon; i si no, que diga aqueix «Ciudadà» tafarrut aont i quant se feren tals oposicions.—12. A n-es cap-verjo foresterando que's firma M. D. A. per insultarnos, a s'escabotell de «sollerics» que mos deparen unes quantes arrieses, a n-es terroler que desde Thann d'Alsacia que mos enfloca quatre gloses, més aygordenteres, més carronyes que ses des metex Pinyol que fa tant es bóvol demunt s'Animalot, i a s'altre etzero que d'un recó d'Almània, alsa's seu ridicul bram contra En Revenjoli,—a tots aqueys pobres errats de contes, per avuy no mes les deym:—¿Qui vos ha enganats, germanets? ¿Quin pebre vos fa coure'ts uys per havervosne d'anar a posar ab so qui no s'era empatxat de voltros ni sabia que fósseu a n-el mon? ¡Alerta mosques, idó, si no hi voleu esser demès!—13. Un nou ratx de mentides de s'Animalot: diu dissapte passat que's Coremer d'Alcudi va enflorar una partida d'inconveniències a unes quantes atlotes agenoyades ja a n-es peu de l'Altar per rebre la Sagrada Comunió, sobre si duyen uns «monyots indecents» i «asquerosos», i que, «en tornar a combregar» havien de dur «ses piules més estirades».—Hem escrit a Alcudi, a sa persona que pot sebre millor si es ver res d'axò, i mos contesta que's Coremer d'allà no ha dit tal cosa, i que tot no es més qn'un bolie de mentides d'un que la duya de certes al·lotes, i per melestarles, envià axò a «s'Animalot» enganantlo com un xíno, sabent que «s'Animalot» no li fa res si l'emblanquinen, ab tal de moure escándol a part o banda i vendre axí molts de números. Sa questió pe's «Animalot pudent» es fer diners, per més que s'haja de soyar. Com e-hi va tan soyat sempre, diu ell:—«A un negat no li venen cent canes d'aygo.»

página seua, cada columna están saturades d'inerudulidat, i ses blasfèmies més horroroses contra Deu i ses calúmnies més descarades contra l'Esglesia i es seus ministres, i sa glorificació de sa lluyta de classes son s'única sustancia de sa major part d'ets escrits socialistes.

¿Es que sa classe obrera, ets interessos de la qual pretén representar es Socialisme, té res qu'esperar d'aquesta inerudulidat, d'aquest materialisme, d'aquest odi de classes? ¿Es que sa religió i sobre tot sa religió catolica es un embarás p'es millorament de sa classe trebayadora?

Bo de fer mos seria demostrar que sols es cristianisme catòlic té, no sols principis doctrinals, sino també energies per capturar s'egoisme capitalista i promoure s'elevació d'es proletariats; però avuy no més me propós donar conte a n-es meus lectors, de lo que sobre aquest particular escriu un socialista caracterisat, el doctor suís, H. Müller, demunt sa revista alemanya «*Sozialistische Monatshefte*» (Quaderns mensuals socialistes, any 1910, pag 1665 i segu.)

A n'aquest article que du per títol «S'importancia de sa religió en so moviment socialista», el *company* Senyor Müller afirma i desmostra que tot trebay social o de reforma de sa societat en bé d'es proletariats, es i será necessariament xorc si se divorcia de sa religió.

S'autor d'aquest article comensa per confessar que 's patriarques des Socialisme, anomenat *científic* (!), en Marx i N'Engels, no tengueren de sa religió sino un coneixement molt superficial, i que no hi saberen veure més que un reflexe fantástic dins es cap d'ets homos, de ses relacions econòmiques de producció capitalista, venguent Deu a ser no més sa consagració de s'injusticia social reynant. Idó segons es Socialisme, no es més que s'idealisació des patronat capitalista. Sempre, idó que's socialistes parlen des seu respecte a ses opinions religioses de cada-u, cometen un acte d'hipocresia, puys si Deu fos lo qu'ells diuen, res sería més llogie que s'odi que vertaderament li professen.

Deixem parlar el *company* Dr. Müller. «En evident—diu—que aquesta concepció de sa religió conduceix a n-es més descarat ateisme. Si sa religió no es més qu'un nigul místic, qu'idealisa dins es cap d'ets homos es procés capitalista de sa producció, es clar que sa fe en Deu, que constitueix s'essència de tota concepció religiosa no es més qu'una ilusió supersticiosa. Es materialisme historic sols no ha intentat perdre temps en so negar aquesta conseqüència. Segons es materialisme—base d'es Socialisme *científic*—a n-es concepte de Deu no li correspon cap realitat; no es més qu'un producte de cervells ignorants, producte que's socialisme esveirà, ab el temps, des cap d'ets homos.»

Müller regoneix sa superficialitat i lo anticientífic d'aquest judici sobre sa religió, i tracta d'escusar En Marx, escriguent a una nota: «Es de creure que si En Marx hagués dedicat a n-aquest assumpte sa forsa de reflexió que ell solia aplicar a altres assumptes de sa seua competencia, sería arribat a conclusions essencialment distintes.» En Marx—continúa diguent es *company* Dr. Müller—va admetre, ab fe cega, sa doctrina d'En Feuerbach de que s'idea de Deu no es més qu'una creació de s'home mateix, i d'aquesta doctrina—*admesa ab fe cega*—en va fer sa pedra angular des seu materialisme en s'historia; per manera que sa concepció marxista, tan exaltada p'es socialistes, es un sistema fonamentat demunt se *fe cega* d'es seu autor. En Marx no va fer més que's materialisme *historic, tradicional*, convertirlo ab so materialisme de *s'historia*.

En Müller té molta raó quant observa que, partint de sa concepció socialista de sa vida i de s'historia, es una inconseqüència admetre cap religió, encara que siga com-e cosa privada. «De totes maneres—diu—aquesta tolerancia, desde es punt de vista de sa doctrina oficial—dogma!—d'es partit, es una manifesta falta de lògica. Si sa religió no representa en sa nostra vida, més qu'una reverberació fantástica des capitalisme, si sa fe en Deu no es més qu'una ilusió, es partit socialista, que vol destruir es capitalisme, té es dever de manifestarho a n-es poble i de posar ab hermonia es pensament popular ab sa base materialista de sa societat humana. Si es capitalisme i es cristianisme son solidaris un de s'altre, i no se pot destruir un sense esvair s'altre, tot atac contra es capitalisme es un atac contra es cristianisme. Una vegada admés això, no queda lloc, en bona lògica, a cap classe de tolerancia religiosa, es impossible que cap socialista conseqüent professi cap religió i molt menys que pugua ser cristià feel.»

Aquestes paraules d'En Müller s'han de tenir present per fregarlas p'es morros d'ets hipocrites rotjos, qui quant parlen a gent catòlica senzilla, pretenen fer creure que es possible esser socialista essent bon catolic.

Pero no acaba aquí s'escrit d'es *company* suís; continuant, adverteix a n-es seus *companys*, que aquesta irreligió, sa seua impietat i es seu materialisme son sa causa de s'esterilitat des socialisme en lo que se refereix a ses reformes socials i a s'implantació práctica des seus ideals.

«Es un fet innegable—diu—que'ts esforços per sa realisació práctica de s'ideal socialista dins petits municipis, com tothom sap que se'n son fets dotzenes d'ensays a Nort-América, no han donat cap resultat, en no ser colque petita colonia dirigida per homos fundament religioses (1); en quant a ses colonies compostes de socialistes lliure-pensadors, totes, sens escepció, han fracassat. Es evident que ses ideas socialistes no tenen virtut educativa pe'sa vida comunal; aquesta no pot arrelar més que dins UNA FONDA CONVICCIO RELIGIOSA. Fins i tot dins sa nostra societat, aont se vuya se sien fets ensays d'organisations econòmiques de cooperació mutual, no més han pogut surar aquelles que's seus fundadors i directors, ademés de ser hàbils tècnicament, tenien—sabentho o sense sebrehu—qualitats religioses ben arrelades:—un fe *inrencible* en sa bondat i justicia de sa seua obra, una gran amor a n'es seus companys que li han confiats es seus interesos i un *extraordinari entusiasme* pronte a tota classe de sacrificis. Si estudiam es naixement des diferents moviments socials, endresats a realisar dins sa vida social s'idea de germandat i de solidaritat humana, veurem que per regla general, es seus autors foren personalitats de temperament religios. Ses grans ideas no nexen més que dins cors purs, i sols se despleguen dins es cap d'homos qui, en lloc de cercar es seus interesos personals, crien no més p'ets altres. Cada dia porem observar que s'egoisme colectiu, s'interés propi d'un nombre més o menys gross de persones, es impotent per donar vida duradora i próspera a sa més petita associació de fins cooperatius o professionals. Sense esperit de sacrifici de ses forces propies i de sa salut, des doblers i des temps, sense renunciament de si mateix, sense entusiasme i amor desinteressat, cap empresa d'aquestes pot anar endevant; just ab s'interés de classe es imposible fundar

(1) Un d'ets exemples clàssics d'aquesta classe d'ensays, son ses *Reduccions* del Paraguay, dirigides per Pares de la Companyia de Jesús.

DE TOTES ERBES

Socialisme i Religió

Es, per desgracia, massa evident que's Socialisme modern, inspirat en ses doctrines d'En Carles Marx, es oposat a tota creencia, a tot sentiment religiós. No sols això, sino que inspira a dins es cor d'es seus adherents un odi ferotje contra tota idea d'una vida espiritual i contra tot sentiment

de caritat i fins i tot contra sa solidaritat humana. Es materialisme més cruu, s'egoisme més desenfrenat, s'odi de classes més cruel, formen es bessó de sa doctrina marxista. ¿Es això que dic, una falsa imputació? Basta lletgir un nombre qualsevol de «El Obrero Balear», per exemple, per veure que no sols es ver lo que dic en teoria, sino prácticament. Cada

institucions socials que sien obres de verdadera solidaritat. SA REL·LIGIÓ, IDÓ, ES UN D'ES MOTORS DE SA EVOLUCIÓ SOCIAL PROGRESSIVA. Jo, després de moltes d'observacions i experimentacions, especialment a n-es camp des moviment cooperatiu, he cobrada sa convicció de que SA REL·LIGIÓ ES IMPRESZINDIBLE PER EDIFICAR ORGANISACIONS ECONÓMIQUES SOCIALISTES, SI ES QUE AQUESTES HAJEN DE SER DURADORS, Y QUE SENSE VIRTUTS REL·LIGIOSSES TOT MOVIMENT SOCIALISTA TE QU'HAVER DE FRACASSAR.»

Es aquest un llenguatge a n-e que no mos tenen gens acostumats es nostros companys de «El Obrero Balear» s'odi d'aquests a tota religió i a tota moralitat es tan ferest, que tenim por de que sols no entenguin es llenguatge d'es seu company, es Dr. Müller. Jo comprenc s'aberració d'aquests pobres errats-de-contes, enganats per prédiques subversives, que, afalagant ses seues passions, los ennigulen s'entenen poc cultivat; pero es difícil de compendre com persones d'enteniment cultivat no veuen que, aconsellant a n-es poble's, irreligió i es consequent descuyt de toda vida espiritual—ja que ses clases populars no poren cultivar aquesta vida si no es dins sa religió—no comprenc, dic, que aquestes persones no veuen que per aquest camí van a s'esvaint de tot idealisme i a ni es-reynat des més grosser egoisme. Es dia que 's poble perdés sa fe, ya estaria fet de tota solidaritat humana; llavò entrariem dins es reynat de sa lluita de tots contra tots, de s'home homini lupus (s'home per tot altre homo seria un llop). Es socialisme materialista significa una regressió feresta, tornar a sa barbàrie més seuvatje.

Ab molta de raó, idó, acaba 'l Dr. Müller dient: «Per aixó crec que un des principals devers des Socialisme modern consisteix en rectificar es seus conceptes sobre sa religió, sa seua naturalesa i missió respecte de s'evolució de s'humanitat, i en incorporar sa virtut relligiosa, retirant d'una vegada es prejudicis enveits que tants d'homos honrats mantenen lluny des socialisme.»

Si el Dr. Müller enfondís més dins s'assante de sa virtut social de sa religió, arribaria, ab sa gracia de Deu a veure que aquesta religió no es simple idealisme indeterminat, ni un pur sentiment altruista, sino tot un sistema, tot un organisme de veritats i de forses sobrenaturals, sistema que no pot esser una abstracció, sino que ha de procedir, per revelació concreta, objectiva, d'una Personalitat vivent; i així arribaria a Christo i a n-es cristianisme católic, únic integral, i únic capaç de realisar s'idea d'una societat justa i harmònicament orgànica, que, no importa dirho, de eap manera se confón ab s'ideal mecànicament igualitari d'es Socialisme colectivista.

PETITIOY

Poques paraules i ben dites

Aquell confrare a n-e qui dia 25 de mars diguérem que prengué candela, mos diu dia s'del corrent que allò que li refusàvem, no hu deya per nostros, i fins mos califica de «molt respectable persona i adalid infatigable de la causa católica». ¿Que porem fer nostros més que agrairli tan bones paraules? Pero llavò mos acusa d'haver «atacats» es tradicionals i especialment ets integristes» demunt LA AURORA (números 209 i 235). Es una equivocació de tal enofrare. Que lletgesca detengudament lo que diguérem en tals ocasions, i veurà que no hi ha tals «atacs» ni a n-es partit carlista ni a s'integrista, sino punts de vista sostenguts divergint de lo que sostenen certs carlistes i certs integristes. ¿Es tal volta faltar a sa justícia ni a sa caritat no pensar

com aqueys senyors en certes coses? Es una solemne mentida que siguem contraris ni des carlistes ni d'ets integristes. ¿Com n'hem d'esser contraris, allà ont, si poriem fer que tots ets espanyols fossen de qualsevol d'aqueys dos partits, e-hu fariem abans de tocar hores? ¿Per que? Per que aqueys dos partits, ab tots es seus defectes, encara son es dos manco dolents d'Espanya; per axó voldriem que tot-hom s'hi afiliàs, com-e mal menor ¡Axò pensam i sentim des partit carlista i integrista! ¿Que conti!

—Ido si es axí, dirà qualcú: ¿per que dexàreu d'esser «integrists»?—¡Uey, senyret! respondrem nostros. ¡No es ver qu'hájem dexat may d'esser integristes: ehú som ara més que may: son «ingrístes no de tal periódic o de tal polític, sino del Papa i des Bisbes. Sa nostra bandera es lo que 'l Papa i es Bisbes volen i ensenyen en tot lo referent a Rel·ligió i política. S'obediencia més absoluta a sa voluntat i indicacions del Papa i des Bisbes: axo es es nostro «integrisme», es nostro «antiliberalisme». ¿Que no agrada a antics amics nostros? Paciencia; mos basta que agradi a Deu; i sabem cert que li agrada, perque Ell digué a n-ets Apostols i en la persona d'aqueys a n-e's Papa i n-es Bisbes: *Qui vos auat! mi audit: qui vos escolta a voltros, a mi m' escolta!*... ¿Ay ido? ¿Qu'heu sentit siular?

Festa grossa a la Seu

E-hu va esser sa que hi feren es dilluns de Pasco a la Mare de Deu dels Desamparats en desagravi de ses horrenes injúries qu' un cap-esflorat vomitá contra Ella dins ses Corts. E-hi va aná una gentada foramida. Basta dir que la Seu casi s'ompli, ton gran com es. El P. Recolons s'hi dexá caure un sermó d'aquells de pinyol vermey. Es que la Mare de Deu reyna encara dins es cor de sa major part des mallorquins i d'ets espanyols.—Ah si tots es qui encara, en venir s'estrenyer, se senten fiys de Maria Santíssima, obrassen com-e tals en política, i no donassen es vot ni fessen costat a cap polític missatge d'En Barrufet! ¡ja hi volarien baxos es torts revolucionaris i anticlericals! ¡ja hi anirien prims de lloms!

Altre pic «femada química»

(Acabatay)

No, no es cap cosa just de Manacor axò de donar a n-es mot «femar» es sentit genèric que's castellans donen a n-es seu «abonar». Es cosa de totes ses Balears i de tot Catalunya i fins d'ets altres territoris de sa llengua d'oc provensal, llemosí, tolosá, etc) Veta- (si unes quantes proves de tot axò, que s'negu es capaç de desfer ni invalidar: a) A Menorca «femar» es equivalent a n-es castellá «abonar»; axí consta p'es *Diccionario Menorquin-castellano* (Mahon, 1883) de D. Jaume Ferrer i Parpal, que diu (T. II, p. 709): *Femar*: abonar las terras, *Femarse*: abonarse.—b) A Ivissa, segons mos confesaren dos seminaristes de la pagesia d'allá s'altra diassa que vengueren, es verb *femar* espresa també es sentit general de *abonar* des castellans.—c) A Catalunya vé a succeir lo metex, com e-hu comprovem: 1er Es *Diccionario de Barbrismes introduits en la llengua catalana* (Barcelona, 1901), de N'Antoni Careta i Vidal, pag. 6, que diu: «*Abonar* la terra adobar, engraxar, *femar*». 2° El *Diccionario de la llengua catalana*, edició de la Casa-Salvat (Barcelona, 1909), t. I, p. 33, que diu: «*Adobar*: agr. *femar* les terres; abonar, engrasar, beneficiar». 3er El *Diccionario Popular de la llengua catalana* de N'A. adern (Barcelona, 1904), que diu (t. I, p. 200): «*Adobar*... les terres; *femarlles* o posarli guano»;—4er es *Novíssim Diccionario Manual de las llenguas Catalana-Castellana* (Barcelona, 1894) de D. Jaume Angel Saura diu (p. 195) «*Femar* les vinyes ab drapots», axò es, enterrar certa cantitat

de pedassos devora ses rels des ceps. Com es pedassos no's pot dir que sien «fems» ab so valor i sentit literal del *finus* llatí, resulta aplicat es verb «femar» ab so sentit general que nostros sostenim que té.—5° Es *Diccionario Catalán-Castellano* del P. M. Fr. Migi Ferrer (Barcelona, 1854), p. 309, posa sa metexa frase: «*Femar* les vinyes ab drapots».—6° El conegut agricultor d'Agullana (alt-Empurdá), D. Juan Torrent, dins les seues *Llissons d'Agricultura Moderna* (Figueres, 1909) distingüex sempre perfectament entre «fems» i «emades», com es lògic, vengentse ben clar que dona a n-aquestes dues paraules un sentit ben diferent. I en carta particular de 15 de mars mos diu: «En aquesta comarca (Empurdá), si bé les paraules *femar* i *femada* deriven de *fems*, s'han vingut aplicant fins de poc temps a n-aquesta part, en relació a tota mena de substancies aplicades a la terra per ferla més productiva.—7° Un amic de St. Vicens dels Horts (prop de Barcelona), D. Pau Modolell, consultat sobre aquest particular, ens escriu ab data de 24 de mars que a n-aquella comarca es cosa corrent dir, per exemple: «Aquesta terra es prima; i, si no l'afemen, no lleba». De manera que's verb *afemar* té allà el sentit genèric de *abonar* castellá.—En quant a n-es territoris del Mitj dia de France que parlen diferents branques de la llengua d'oc (i es catalá, i per lo metex es mallorquí, no es més qu'una branca de tal llengua), tenim *Lou Tresor d'ou Felibrige*, es gran diccionari de totes aquelles braques, obra de l'escels Frederic Mistral, imprès a Aix de Provensa l'any 1878, que posa: a) «*Femá*: fumer la terre. v. *endrudí*. Llavò explica's sentit de *andrudí* dient qu'es «engrexar ses terres, fertilisar»;—b) «Acò vau uno *femado* (axò val una *femada*); cela vau un *amendament*. Ja's sap que en franèes se diu «amendement» lo que's castellans diuen «abono» i «adop» a Catalunya.—3) «Proverbi: vau mai sesoun que *femado*, (val més saó que *femada*). Es evident qu'aquí «*femado*, equival a s'«abono» castellá.—4) «Aná femá li malo: aller fumer les mauves», axò es, «anar a *femar* ses vaumes». Ab aquesta frase es provensals espresen es morirse i durse'n es mort a n-es cementeri, a podrirse dins sa terra. Es evident qu'aquí «*femá*» no t'es sentit especial des «*finus*» llatí, sino es sentit general que sostenim nostros, equivalent de «abonar» castellá, puys es cos d'una persona es «fems». Totes aquexes cites des diccionari d'En Mistral son tretes des T. I, p. 1114 i s. En posa d'altres de frases, donant es metex sentit general a n-es mot «femar», «femada». No les copiam per allargar massa.—I no es just d'ara que «femar», i «femada», tenen aquex sentit general; es desde que hi ha memòria de llengua d'oc i catalá, com consta p'es *Lexique Roman ou Dictionnaire de la Langue des Troubadours comparée avec les autres langues de l'Europe latine* (Paris, 1844) de Mr. Raynouard: diccionari demunt tots es monuments coneguts de s'antiga llengua d'oc, anteriors a n-es sigle XVI. Idó bé, dins el T. III p. 301, se troba: «*Femadura*: s. f. engrais», axò es, lo metex que's castellans diuen «abono». I dins sa plana següent se troba axò altre: «*Milgranier* (magraner) amar *femat* de fems porci», axò es, que's magraner ama «femada» de «*fems* de porc». Aquesta cita está treta des manuscrit n.º 1523 de sa biblioteca de Sta. Genoveva de Paris, titulat *Elucidari de las propietats de todas res naturals*. Si aquí «*femat*, no tengués es sentit de «abono», si no espresás es concepte general, si just espresás es concepte primitiu de *finus*, *fems*, seria anat s'autor a fer sa revolteria de «*femat* de fems» de porc? no hauria dit tot dret que's «magraner ama fems de porc»? Es evident axò, i no hi volem insistir pus.

Pe' s'indústria lletera

Es nostro bon amic D. Bernat Amer, «Comissari Regi i President del Consey Provincial de Foment de les Balears» mos ha honrats ab un atent «Besa-les-mans», remetentnos una bella i entenimentada «Circular» de la «Asociación General de Ganade-

ros», qu'acaba de crear una «Secció de foment de indústries lleteres», organisant tot un servey per fer anar endevant dins tota Espanya sa fabricació de formatje, mantega i tot lo que sia treure partit de sa llet per ferli produir tot lo possible. Aquesta «Secció», domiciliada a Madrid—Huertas, 30.—presidida p'es Duc de Bailén, contestará a totes ses consultes que li dirigesquen, farà ets anàlisis de llet, formatje, mantega i demés que li demanin, enviará persones tècniques a n-es que hu sollicitin per examinar i estudiar tots es problemes i questions referents a indústries lleteres que 's presentin aontsevuya sia; obrirá cursos sobre tots es punts i rams de tals indústries, farà concursos i esposicions de ses metexes, i donará premis a tots ets industrials de tal ram que s'ho meresquen.—¡Vaja, idó gent que teniu bestiar de llana, cabrum i bovini! ¡fora són! ¡veyam si vos n'aprofitareu d'aqueix nou «Servey» que vos ofereix sa benemèrita «Asociación General de Ganaderos.» Per tot lo referent a n-axó tant poren acudir a D. Bernat Amer p'es càrrec de «Comissari Regi» que desempenya, com directament a n-es Duc de Bailén, President des nou «Servey».

¿Ay «Aurora», no es paraula mallorquina?

Axò mos han dit que diu un senyor, «mic nostro. ¿En que 's funda per dirho? ¿Perque en castellá diuen: *aurora*? I s'*aurora* castellana ¿d'ont surt? ¿Tal volta no surt des llatí, bil'lo bil'lo? Sí, es castellá la va trure des llatí. I ¿per que no havia de porer fer lo metex es catalá de Mallorca i des continent? ¿Tal volta es cap fiy bort des llatí, sense cap dret a s'herència llatina? ¿Qui le hi ha fet bort? ¿Certs «centralistes» filisteus? ¡Deu se 'n apiat! Idó, sí senyor, es mot *aurora* es tan mallorquí com castellá, perque es un mot llatí; i es mallorquí no es més qu'una continuació des llatí, una prolongació des llatí, una evolució des llatí; i per lo metex pot usar segons dret rigorós tots es mots «llatins» que li venen bé, un d'ells, *aurora*. I per que 's veja que no 's tracta de cap ocurrència nostra, vetassi aquexa estrofa d'aquell immortal poeta, es caporal de tots es qu'ha tenguts sa nostra llengua, un des més grossos qu'ha tenguts may l'Espanya, Mn. Jacinto Verdager, qu'usa, com dos i dos fan quatre aquex mot en questió: *Celestial aurora* | ¡qaant l'oviarar! | lo meu cor l'anyora, ¡flòrtora que plo- ra, | cridant a tota hora | l'Aymador si vé.

¡Uey!

Ell sa rondaya que teniem preparada per avuy no mos hi ha cabut. No res, ja sortirà la setmana qni vé, si Deu ho vol.

Errada de eixa

Es dissapte del Ram mos n'escapá una a sa *Secció Local* dins sa notícia de que es President i es Gerent de «Los Previsores del Porvenir» d'aquí havien telegrafiat a n-el Rey «agrainit li» que ell i sa Reyala Família se fossen apuntats a tal Societat. E-hi dexàrem sa paraula «agrainitli». De manera que no feya sentit lo que déyem.

També a s'articlet contra *Mestre Biel Alomar*, a n-es paragraf penúltim, posaren es caxistes a sa retxa 2.ª es mot «conduir», que tocava esser sa segona paraula de sa retxa 3.ª.—Es casi imposible que no n'escapin sempre d'errades axí. ¡Quant es bon ver que tots som errables!